
REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

**PROGRAM ORIENTUES PËR TESTIMIN E KANDIDATËVE TË PROFILIT
“GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI”**

I. HYRJE

Ky program orientues është hartuar nga një grup pune, i ngritur në Institutin e Zhvillimit të Arsimit (IZHA), me qëllim që t’u vijë në ndihmë të gjithë kandidatëve të profilit “Gjuhë shqipe dhe letërsi”, të cilët do të marrin pjesë në testim. Ky program përfaqëson dhe përmbush, njëherazi, kurrikulën e zhvillimit të vazhdueshëm profesional të mësuesit dhe përgatitjen për testimin e formimit të përgjithshëm dhe shkencor të kandidatit.

Programi është hartuar duke iu përmbajtur kërkesave që MAS-i ka vendosur për kandidatët që do të testohen. Fushat kryesore, në të cilat do të testohen njohuritë, aftësitë, vlerat dhe qëndrimet e mësuesve janë:

- Dokumente zyrtare¹, të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore - edukative të mësuesve.
- Programe lëndore të gjuhës shqipe dhe të letërsisë për arsimin bazë dhe të mesëm.
- Aspekte të pedagogjisë, të metodologjisë dhe të përdorimit të TIK-ut në mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë.
- Aspekte të etikës dhe të komunikimit.
- Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.
- Përmbajtja shkencore e lëndëve “Gjuhë shqipe” në arsimin bazë dhe “Gjuhë shqipe dhe letërsi” në arsimin e mesëm.

---

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MAS-it që zbatohen në shkollë, duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

II. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të profilit “Gjuhë shqipe dhe letërsi” është hartuar për të mbështetur për të dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi ka për qëllim:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e aftësive profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejt në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor.
- Rritjen e aftësive në fushën pedagogjike për përzgjedhjen e modeleve në organizimin e klasës, për shtjellimin e koncepteve, për nxitjen e diskutimeve në grup, për përdorimin e teknikave të vlerësimit të nxënësve etj.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe të ligjësisve shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe të komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me korrektesë të rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.
- Demonstrimin konkret të aftësive shkencore dhe të kompetencave të fituara, në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të profilit “Gjuhë shqipe dhe letërsi” është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për secilën fushë, përpos kompetencave profesionale, janë renditur edhe njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi.

Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë kandidatin që të identifikojë nevojat e tij, si dhe për çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat dhe rezultatet që priten të

zotërojë mësuesi në fushën e njohurive dhe aftësive, si dhe literatura përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

FUSHA “DOKUMENTE ZYRTARE”	
Kompetenca “Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe të dokumentacionit shkollor”	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zotëron ligjin për sistemin arsimor parauniversitar, si dhe dispozitat normative të këtij sistemi; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; - demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MAS-it në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; - zbaton etikën profesionale të mësuesit; - respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit; - respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; - zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. - Urdhri për miratimin e Dispozitave Normative për arsimin parauniversitar (DN), nr. 343, datë 19.08.2013. - Udhëzimi nr. 16, datë 03.08.2016 “Për vitin shkollor 2016-2017 në sistemin arsimor parauniversitar”. - Udhëzimi nr. 44, datë 16.10.2014 “ Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 21 datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore- edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e arsimit parauniversitar””. - Udhëzimi nr. 5, datë 25.02.2013 “Për standardet e mësuesit”. - Udhëzimi nr. 26, datë 15.08.2015 “Për zhvillimin profesional të punonjësve arsimorë”. - Udhëzimi nr. 2, datë 12.02.2015 “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”. - Karta e Performancës së shkollës.

	<ul style="list-style-type: none"> - Standardet e shkollës si qendër komunitare. - Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca në arsimin bazë”. - Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”.
--	--

FUSHA “PROGRAME LËNDORE”	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
“Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të gjuhës shqipe dhe të letërsisë në shkollë”	
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; - përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e klasës dhe shkollës në të cilin jep mësim; - përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe aftësive të parashikuara në program; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; 	<ul style="list-style-type: none"> - Korniza Kurrikulare, 2014. - Programet aktuale lëndore të gjuhës shqipe për arsimin bazë, klasat 1-9. Për klasat 1,2,3,6,7,8 të shihen programet e reja, të bazuara në kompetenca. - Programet aktuale lëndore të gjuhës shqipe dhe të letërsisë për arsimin e mesëm të lartë (gjimnaz), klasat 10-12. Për klasën e dhjetë të shihen programet e reja, të bazuara në kompetenca. - Programet aktuale lëndore të gjuhës shqipe dhe të letërsisë për arsimin profesional. Për klasën e dhjetë të shihen programet e reja, të bazuara në kompetenca. - Programet aktuale lëndore të gjuhës shqipe dhe të letërsisë për arsimin e orientuar (social - kulturor). Për klasën

<ul style="list-style-type: none"> - harton rezultate të nxëni për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me kompetencat e programit; - tregon koherencën vertikale të kurrikulës (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve të gjuhës shqipe dhe të letërsisë); - shpjegon lidhjen program-tekst nxënësi; - për zgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e kompetencave kyçe dhe lëndore; - siguron informacion që demonstroi lidhjen e gjuhës shqipe dhe të letërsisë me fushat dhe me shkencat e tjera, si dhe me jetën reale. 	<p>e dhjetë të shihen programet e reja, të bazuara në kompetenca.</p>
---	---

FUSHA “ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE TË PËRDORIMIT TË TIK-UT NË MËSIMDHËNIE”	
<p style="text-align: center;">Kompetenca I</p> <p>“Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë”</p>	<p style="text-align: center;">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstroi përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij; - përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve; - demonstroi respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; 	<ul style="list-style-type: none"> - Situatat e të nxënit, IZHA, 2015. - Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. - Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.

<ul style="list-style-type: none"> - identifikon nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); - planifikon punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të veçanta; - demonstroi qëndrim pozitiv ndaj shkencës dhe artit; - edukon të nxënësit dashurinë dhe kërshtërinë ndaj letërsisë dhe gjuhës shqipe; - motivon nxënësit duke e konsideruar motivimin, një nga çelësat e progresit të tyre; - krijon klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit; - punon me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit. 	
<p>Kompetenca II</p> <p>“Përdorimi i metodave dhe i strategjive efektive në mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë”</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një objektivi të caktuar; - përdor metoda e teknika që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; - planifikon një orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; - përdor metoda e teknika që nxisin 	<ul style="list-style-type: none"> - Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. - Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese me në qendër nxënësin, si dhe metodologjinë e mësimdhënies së gjuhës shqipe dhe të letërsisë. - Udhëzues dhe materiale mbështetëse që e orientojnë mësuesin për hartimin e objektivave të orës së mësimin, për përgatitjen e planit ditor dhe për

<p>zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve;</p> <ul style="list-style-type: none"> - përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; - demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; - shpjegon parimet e hartimit të një testi; - harton teste për të vlerësuar arritjet e nxënësve dhe duke iu përmbajtur kërkesave të programit lëndor . 	<p>organizimin e orës së mësimi.</p>
<p>Kompetenca III</p> <p>“Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në matematikë”</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezanton materiale mësimore duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point, Excel, Word; - nxit nxënësit të bëjnë prezantime gjatë orës së mësimi duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta; - gjen dhe përdor materiale nga Website për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënie-nxënien; - përfshin nxënësit në projekte kurrikulare lëndore apo në projekte kurrikulare të integruara, të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga Website. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë që ka në fokus përdorimin e TIK-ut në mësimdhënie –nxënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë.

FUSHA “ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT”	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
<p>“Zbatimi i rregullave të etikës dhe të komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit”</p>	
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh rregullat e etikës dhe të sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; - sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij, brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar publik dhe privat, 30.11.2013. - Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

FUSHA “ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE”	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
<p>“Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe”</p>	
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; - demonstroi zbatimin e rregullave të drejtshkrimit gjatë veprimtarive të ndryshme në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Drejtshkrimi i gjuhës shqipe.

FUSHA “PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS”	
Kompetenca	

“Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë”	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - dallon konceptet dhe shprehjet kryesore me të cilat operon lënda e gjuhës shqipe në klasat 1-9 dhe lënda e gjuhës shqipe dhe lënda e letërsisë në klasat 10-12; - përshkruan mënyrën e formimit të koncepteve gjuhësore dhe letrare në klasat 1-9 dhe 10-12; - përshkruan zhvillimin vertikal, nga njëri vit në tjetrin, të koncepteve dhe të shprehjeve; - dallon ndërvarësinë e koncepteve gjuhësore dhe letrare nga njëri - tjetri, si dhe lidhjen me konceptet e lëndëve të tjera; - zgjidh me saktësi dhe me mënyra të ndryshme situata problemore gjuhësore, të cilat përdorin konceptet dhe aftësitë e programeve të klasave 1-9 dhe 10-12; - mbledh informacion të saktë e bindës për nxënësit e tij rreth vlerave përdoruese të gjuhës dhe të letërsisë në shkencat tjera dhe në jetën e përditshme. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekste të lëndës/ve për mësuesin dhe nxënësin, si dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen lëndore.